

BELEŠ, A. Uchovávanie a oznamovanie údajov o elektronickej komunikácii. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2022, 280 s. ISBN 978-80-7160-637-6

Autor **doc. JUDr. Andrej Beleš, PhD.** z Ústavu európskeho práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave vydal v roku 2022 svoju habilitačnú prácu na tému **Uchovávanie a oznamovanie údajov o elektronickej komunikácii** ako vedeckú monografiu. Autor ňou tematicky nadväzuje na významné monografické dielo prof. JUDr. Jozefa Čentéša, PhD.,¹ a problematike informačno-technických prostriedkov sa autor venoval aj v komentári k Trestnému poriadku.² Habilitačná monografia sa venuje veľmi aktuálnej téme a jej riešenie je teda možné považovať za veľmi prínosné. Téma je zaujímavá tiež kontroverznosťou, keďže, ako autor sám poukazuje, členské štáty na celoeurópskej úrovni nevedia nájsť jednotný prístup k riešeniu danej problematiky.

Monografia rozoberá podrobnosti **uchovávaní a oznamovania údajov o telekomunikačnej prevádzke**, ktoré v slovenskom právnom poriadku môžeme nájsť v ustanovení § 116 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku. Tento trestnoprocený inštitút upravuje oznámenie, zistenie a prípadne aj uchovávanie údajov o telekomunikačnej prevádzke (tzv. metadát), teda informácií typu kto s kým, kedy, ako dlho a kde uskutočňoval komunikáciu prostredníctvom telekomunikačnej alebo počítačovej siete. Autor hneď v úvode poukazuje na to, že uchovávanie a oznamovanie údajov o telekomunikačnej prevádzke je **predmetom konfliktu práv**, konkrétne práva štátu na objasňovanie trestnej činnosti a práva na súkromie, resp. ochranu súkromného života dotknutých osôb. Monografia je teda v rámci prezentovanej problematiky zameraná najmä na konflikt ga-

rancií základných práv a slobôd s efektívnou trestného konania. Autor sa snaží čitateľovi predstaviť podrobnosti týkajúce sa rozporu ochrany bezpečnosti na jednej strane a ochrany základných práv a slobôd na strane druhej. Problematike sa autor nevenuje iba z pohľadu slovenského právneho poriadku, ale analyzuje ju komplexne, pomocou medzinárodných aj vnútroštátnych, trestných aj mimotrestných právnych predpisov, ktorých prostredníctvom vytvára komplexný a ucelený pohľad pre čitateľa.

Systematicky je habilitačná monografia členená na **päť kapitol**, z ktorých posledná je venovaná prezentovaniu záverov práce. Autor si v monografii stanovil aj **cieľ práce** a definoval aj základné **výskumné otázky**, na ktoré si zaumienil odpovedať prostredníctvom svojho vedeckého výskumu. Cieľom monografie bolo zistenie vplyvu práva Európskej únie (ďalej aj EÚ) a medzinárodného práva na vnútroštátnu právnu úpravu uchovávaní a oznamovania údajov o telekomunikačnej prevádzke s predikciou ďalšieho možného vývoja tohto vplyvu. Z predostretých výskumných otázok autora môžeme spomenúť napríklad otázku vplyvu prameňov medzinárodného práva verejného na právny režim uchovávaní a oznamovania údajov o elektronickej komunikácii alebo otázku interakcie medzi prameňmi medzinárodného práva a práva EÚ pri tejto problematike. Odpovede na stanovené výskumné otázky autor čitateľovi prezentuje v poslednej kapitole monografie a je možné tiež uviesť, že autor naplnil aj stanovený cieľ. Závěry, ktoré v monografii prezentoval, nie sú založené na jeho subjektívnych názoroch, ale sú vecne a argumentačne podložené tak, ako sa to od kvalitnej vedeckej práce očakáva.

Predtým než sa autor v monografii venoval vnútroštátnej právnej úprave, venoval sa **vplyvu medzinárodného práva** na dotknutú problematiku, najmä prostredníctvom analýzy početnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské

¹ ČENTÉŠ, J. *Odpočívávanie – procesnoprávne a hmotnoprávne aspekty*. Bratislava : C. H. Beck, 2013, 272 s.

² Pozri napr. ČENTÉŠ, J., BELEŠ, A. § 113 až 115. In ČENTÉŠ, J., KURILOVSKÁ, L., ŠIMOVČEK, I., BURDA, E. a kol. *Trestný poriadok I.* § 1 – 195. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 580 – 709.

práva, z ktorej môžeme spomenúť napríklad rozhodnutia Big Brother Watch a iní v. Spojené kráľovstvo³, Centrum för Rättvisa v. Švédsko⁴, resp. viaceré rozsudky z predchádzajúcej rozsiahlej rozhodovacej činnosti. Okrem toho venoval pozornosť aj rozboru rozhodovacej činnosti Súdneho dvora EÚ, najmä rozsudku La Quadrature du Net⁵. Následne prebral aj vplyv práva EÚ, pričom sa najprv zameril na podrobnú reguláciu ochrany obsahu elektronickej komunikácie a metadát, ako aj na všeobecný kontext tejto problematiky z hľadiska ochrany osobných údajov v sekundárnom a primárnom práve EÚ. Autor sa v monografii venoval tiež problematike návrhu nariadenia o rešpektovaní súkromného života a ochrane osobných údajov v elektronickej komunikácii (ďalej aj **Nariadenie o súkromí a elektronickej komunikácii**), ktorý v roku 2017 predstavila Európska komisia. Čitateľovi v rámci tejto podkapitoly prezentuje detailný rozbor jednotlivých relevantných ustanovení tohto nariadenia a prezentuje aj vyvodené závery. Kapitoly o medzinárodnom právnom základe uchovávaní a oznamovania údajov o telekomunikačnej prevádzke autor uzatvára témou garancie základných práv v práve EÚ a následne prezentuje aj zodpovedajúcu rozhodovaciu činnosť Súdneho dvora EÚ, čím obsahovo veľmi komplexne dopĺňa túto parciálnu časť problematiky. Nadväzujúc na rozbor judikatúry autor v monografii dospel k záveru, že rovnováha medzi právom na rešpektovanie súkromného života, ochranou osobných údajov a slobodou prejavu na jednej strane a určitým verejným záujmom, ktorý predstavuje účel obmedzenia práva, sa môže v jednotlivých štátoch od seba značne odlišovať. Zaujímavým bodom monografie je aj skutočnosť, že autor pristúpil k vytvoreniu stupnice jednotlivých opatrení podľa intenzity závaž-

nosti zásahu do základných práv a slobôd podľa dôležitosti cieľa verejného záujmu a podľa charakteru opatrenia a prísnosti podmienok na jeho aplikáciu.

Následne autor plynulo prechádza aj k **slovenskej a českej právnej úprave**, kde najskôr rozoberá korekciu právnej úpravy na území Slovenskej republiky (ďalej aj SR) prijatím nálezov vo veci PL ÚS. 10/2014, ktorého prostredníctvom Ústavný súd SR vyslovil nesúlad zodpovedajúcich ustanovení zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronickej komunikácii⁶ s garanciami základných práv a slobôd, teda práva na ochranu súkromia podľa Ústavy SR a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a prechádza do českej judikatúry, kde rozoberal nálezy Data retention I⁷, Data retention II⁸ a Data retention III⁹. Následne autor analyzuje právnu úpravu v SR *de lege lata*, ako trestnú, tak aj mimotrestnú, a rovnakým postupom prešiel aj právnu úpravou v Českej republike. Je teda na mieste tvrdiť, že autor sa danej problematike venoval komplexne, pričom však zároveň neopomenul detaily a vykonal aj hĺbkovú analýzu.

Celkový dojem z monografie teda možno zhrnúť tak, že autor podrobne rozoberá nielen legislatívne a aplikačné problémy uchovávaní a oznamovania údajov o elektronickej komunikácii, ale **poskytuje komplexný prehľad právnych predpisov** týkajúcich sa danej problematiky, a tiež **rozsiahlo analyzuje rozhodovaciu činnosť** Európskeho súdu pre ľudské práva, resp. Súdneho dvora EÚ z hľadiska ochrany dôvernosti elektronickej komunikácie. V práci sa tiež zaoberá aj možnými úskaliami tohto inštitútu a poskytuje niekoľko užitočných návrhov *de lege ferenda*, ktorými sa má zabezpečiť vyvažovanie aplikácie inštitútu s garanciou ochrany dotknutých základných

³ Rozsudok vo veci Big Brother Watch a ostatní v. Spojené kráľovstvo z 13. septembra 2018, č. 58170/13, 62322/14 a 24960/15.

⁴ Rozsudok vo veci Centrum för Rättvisa v. Švédsko (Veľká komora) z 25. mája 2021, č. 35252/08.

⁵ La Quadrature du Net a i. zo 6. októbra 2020, C 511/18, C 512/18 a C 520/18, ECLI:EU:C:2020:791.

⁶ Pozn. zákon bol nahradený zákonom č. 452/2021 Z. z. o elektronickej komunikácii, ktorý autor v monografii taktiež analyzuje.

⁷ Nález Ústavného soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 24/10 z 22. marca 2011 (Data retention I).

⁸ Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 24/11 z 20. decembra 2011 (Data retention II).

⁹ Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 45/17 zo 14. mája 2019 (Data retention III).

práv a slobôd. Celkovo ide o veľmi **kvalitný zdroj informácií** pre každého, kto chce lepšie porozumieť danej problematike. Publikácia má veľký potenciál osloviť odbornú i laickú verejnosť, a to nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí, pretože jej silnou stránkou je prehľadné a komplexné spracovanie judikatúry, a to nielen na úrovni národnej, ale aj nadnárodnej. Monografia sa dotýka viacerých právnych odvetví, či už práva medzinárodného, európskeho, ale najmä trestného práva. Vzhľadom na to ju možno odporučiť ako vhodný študijný materiál na výučbu predmetov zameriavajúcich sa na danú problematiku, najmä s dôrazom na trestné právo procesné.

Komplexným spracovaním problematiky autor preukázal schopnosť do hĺbky porozu-

mieť a orientovať sa vo vybranej problematike a judikatúre, ktorá sa problematiky týka a ktorú vie vhodne a správne aplikovať. Závery monografie sú riadne odôvodnené a jasne a zrozumiteľne prezentované. Na záver je možné len dodať, že keďže generálny advokát Súdneho dvora EÚ navrhol v októbri 2022 mierny odklon od ustáleného výkladu k uchovávaní IP adries pridelených zdroju pripojenia, je pre autora monografie výzvou analyzovanie budúceho rozvoja judikatúry, ale aj právnej úpravy (napríklad prijatie budúceho nariadenia o súkromí a elektronických komunikáciách) k problematike metadát o elektronickej komunikácii.

Lenka Miklóssyová*

---

* Mgr. Lenka Miklóssyová, Katedra trestného práva, kriminológie a kriminalistiky, Právnická fakulta UK v Bratislave.